

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE

NETRADIČNÍ NÁBOŽENSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Reiki jako nový fenomén v alternativní medicíně

Bakalářská diplomová práce

Obor studia: Sociologie – Andragogika

Autor: Tereza Božičevičová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma „*Netradiční náboženství v České republice – Reiki jako nový fenomén v alternativní medicíně*“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne:

Podpis:

Tímto bych ráda chtěla poděkovat prof. PhDr. Dušanu Lužnému, Dr. za odborné vedení a věcné připomínky. Děkuji také velmi milým a vstřícným respondentům, kteří mi svou laskavostí umožnili zrealizovat výzkum, který byl pro moji práci nezbytný.

Anotace

Jméno a příjmení:	Tereza Božičevičová
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia	Sociologie- Andragogika
Obor obhajoby práce:	Sociologie
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Dušan Lužný, Dr.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Netradiční náboženství v České republice – Reiki jako nový fenomén v alternativní medicíně
Anotace práce:	<p>Tato bakalářská práce se zabývá netradiční religiozitou v současné české společnosti. Dělí se na část teoretickou a empirickou a tyto dvě hlavní části jsou dále děleny na podkapitoly. V teoretické části se řeší vývoj náboženství na našem území a náboženské změny, které byly způsobeny modernizačními procesy. Dále je práce zaměřena na hnutí New Age, jako jeden ze směrů alternativního náboženství a také jako směr, do kterého spadá víra v Reiki. V empirické části se poté snažím odpovědět pomocí kvalitativního výzkumu na výzkumnou otázku, která řeší motivaci české populace a její zájem o Reiki a alternativní víru celkově. V kapitole shrnutí výzkumu se poté můžete dozvědět výsledky.</p>

Klíčová slova:	netradiční náboženství, Reiki, alternativní víra, sekularizace, privatizace, individualizace, nová náboženská hnutí, hnutí New Age, alternativní medicína
Title of Thesis:	Alternative religions in Czech Republic- Reiki as a new phenomenon in alternative medicine
Annotation:	This bachelor work deals with alternative religion in present czech society. It consists of the theoretical part and the empirical part. This main parts are divided to subheads. In theoretical part is solved development of religion in Czech Republic and religious changes, that were caused by modernization processes. Further, work is focused on New Age movement as a one of streams of alternative religion and as a stream, which include Reiki. In empirical part I try answer to research question, which is about motivation of Czech population and interest of people of Reiki and alternative faith. I am using qualitative research for it. In the chapter summary of research you can see the results.
Keywords:	Alternative religion, Reiki, alternative faith, secularization, privatization, individualization, new religious movements, New Age movement, alternative medicine
Názvy příloh	
Počet literatury	35
Rozsah práce:	55 s. (79 361 znaků s mezerami)

Obsah

Úvod.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Vymezení pojmů	11
1.1 Religiozita.....	11
1.1.1 Institucionalizovaná religiozita (tradiční náboženství)	11
1.1.2 Alternativní religiozita (spiritualita)	12
1.2 Nová náboženská hnutí.....	13
2 Vývoj společnosti – modernizace a možné příčiny náboženských změn	14
2.1 Sekularizace a privatizace – ústup tradičního náboženství.....	15
2.1.1 Kritika sekularizace	17
2.2 Desekularizace náboženství	17
2.3 Individualizace	18
3 Hnutí New Age	21
3.1 Vymezení pojmu New Age	21
3.2 New Age a jeho holistický přístup.....	23
3.3 Hlavní myšlenky New Age	24
3.4 Alternativní medicína	27
3.4.1 Čakry a meridiány jako anatomie těla	28
3.5 Reiki v rámci alternativní medicíny a tedy i hnutí New Age	28
EMPIRICKÁ ČÁST	30
4 Reiki	30

4.1	Co to je Reiki?.....	31
4.2	Historie Reiki	31
4.3	Léčení Reiki a jeho stupně	33
4.3.1	První stupeň Reiki-zasvěcení.....	34
4.3.2	Druhý stupeň Reiki	35
4.3.3	Třetí stupeň Reiki	36
5	Kvalitativní výzkum.....	37
5.1	Příprava výzkumu – výzkumný problém a technika sběru dat	37
5.1.1	Výzkumná otázka.....	38
5.1.2	Otázky k rozhovorům	39
5.2	Výzkumný vzorek a jeho charakteristika	40
5.2.1	Paní Anna.....	40
5.2.2	Paní Veronika	41
5.2.3	Paní Petra	41
5.2.4	Slečna Adéla	42
5.3	Průběh rozhovorů a analýza získaných dat	42
5.3.1	Rozhovor s paní Annou	43
5.3.2	Rozhovor s paní Veronikou	44
5.3.3	Rozhovor s paní Petrou.....	46
5.3.4	Rozhovor se slečnou Adélou.....	47
5.4	Shrnutí výzkumu	48
	Závěr	52

Zdroje.....53

Úvod

Moje bakalářská práce se zabývá religiozitou v současné české společnosti. Řeší důležité aspekty, které vedly k celkové změně náboženských postojů lidí na našem území za poslední století. Je nám jistě všem známo, že o tradiční náboženství v dnešní době rapidně klesl zájem v porovnání s náboženským životem našich prarodičů a praprarodičů. Dnes se do popularity dostává netradiční religiozita spojená s alternativní medicínou a celkově snahou o zdravější životní styl. I když se tak na první pohled nemusí zdát, i obyčejné vegetariánství nebo dodržování stravování podle ajurvedy, cvičení jógy či víra v amulety, je určitá forma netradičního náboženství.

Proč se lidé začali zajímat o tyto náboženské podoby a zanevřeli na tradiční křesťanství a jiné organizované církevní spolky? Co lidi motivuje k zájmu o alternativní léčitelství? Proč preferují individuální a ničím neomezovanou víru před členstvím v církvi protkanou pravidly a daným řádem? Na to se budu snažit odpovědět pomocí výzkumu, který je zaměřen na jeden z nových fenoménů alternativní medicíny nazývaný se Reiki.

Tato práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá vývojem religiozity na území České republiky od dob vzniku moderní společnosti až po současnost. Vysvětluje jak modernizační procesy a globalizace na našem území ovlivnily náboženské změny a jak tyto změny vypadaly. Přibližuje období sekularizační teze, během které začal ústup tradiční religiozity, a následně pak popisuje privatizaci a individualizaci náboženství, jako důsledek vzniku netradičních náboženských směrů.

Dále mám v práci podrobněji rozepsané hnutí New Age jako jeden ze směrů patřících do netradiční religiozity. K New Age mám nejdříve uvedeno jeho vymezení a dále jeho vývoj v čase a rozšíření s ohledem na holistický přístup, který je pro New Age typický. Jako další bod jsou vypsány jeho hlavní a také nejvýznamnější myšlenky a v neposlední řadě zařazení Reiki do alternativní medicíny, a tedy i do hnutí New Age jako důkaz toho, že Reiki je rozhodně členem tohoto hnutí.

Druhá část práce se zabývá empirickým výzkumem, který se odvíjí od problémů řešených v teoretické části. Na několika vyznavačích Reiki se budu snažit zjistit, co je jejich motivem k zájmu o tuto alternativní metodu léčení a jaký osobní význam pro ně Reiki má. Cílem této bakalářské práce je tedy zjistit, co motivuje dnešní příslušníky české společnosti k zájmu o alternativní religiozitu. K výzkumu, který bude mít kvalitativní formu šetření, použiji polostrukturované dotazníky a pomocí rozhovorů s příznivci Reiki se budu snažit hledat odpověď na výzkumnou otázku.

A proč byl můj výběr tématu práce právě takový? Nechci se nijak tajit tím, že bych se sama také řadila k vyznavačům New Age. Co se týče Reiki, tak s touto energií mám své zkušenosti, ovšem ráda bych své znalosti v této oblasti rozšířila, proto doufám, že díky této práci se mi to povede.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení pojmů

Na počátku celé práce by bylo vhodné uvést definice nejdůležitějších a hlavních pojmů, které se budou objevovat v nadcházejících kapitolách.

1.1 Religiozita

Náboženství nebo také religiozita je jev, který opravdu významně ovlivňuje celkový charakter společnosti. Udává společenské hodnoty a normy a má schopnost sdružovat lidi do skupin, kde se sblíží a vzájemně se podporují. Náboženství je také pojítko mezi naším světem a určitou formou takzvané vyšší moci (Hamplová, 2000, s. 9). Je to „*vztah člověka k tomu, co ho přesahuje, představa nebo pocit, že vedle světa přirozeného existuje nadpřirozený svět*“ (Velký sociologický slovník, 1996, s. 659). Člověk věří, že je na tomto nadpřirozenu z určitého pohledu závislý.

Religiozitu můžeme rozdělit do dvou hlavních větví na religiozitu institucionalizovanou a alternativní.

1.1.1 Institucionalizovaná religiozita (tradiční náboženství)

Institucionalizovaná religiozita by v tomto případě představovala „*organizované, církevní instituce, v jejichž rámci se definují základní stavební prvky věrouky i náboženských rituálů a chování*“ (Hamplová, 2009, s. 19). Je to tedy tradiční náboženství a na území České republiky je takovýmto náboženstvím nejčastěji chápáno křesťanství. Je typické, že členové církve navštěvují bohoslužby, účastní se různých církevních a charitativních akcí, finančně církev podporují a platí členské příspěvky. Hamplová (tamtéž) dále uvádí,

že církev se mimo jiné zabývá a silně ovlivňuje politiku, vzdělávání či ekonomiku tím, že zaměstnává velké množství svých příznivců.

1.1.2 Alternativní religiozita (spiritualita)

Za druhé odvětví religiozity můžeme považovat spiritualitu a alternativní náboženství, které by se daly prezentovat jako „náboženské představy, postoje a činnosti, které stojí mimo oficiální věrouku tradičních historických náboženství a církví“ (Hamplová, 2009, s. 20). Podle Velkého sociologického slovníku (1996, s. 661) se religiozita totiž „neprojevuje jen v návaznosti na tradiční náboženské instituce, ale ve vkládání hlubšího smyslu do každodenního života, do sociálního jednání.“ Takový typ náboženství Velký sociologický slovník pojmenovává jako „náhražkové“, to znamená, že nám nahrazuje klasické tradiční náboženství.

Charakteristickými znaky, kterými se spiritualita vyznačuje, jsou důraz na emoce, rozvoj sebe sama a sebenaplnění s minimálními morálními požadavky. Její vyznavači navíc často touží umět ovládat transcendentní síly, a tak umět ovlivňovat situace ve svém okolí. Jako příklady alternativního typu religiozity mohou být věštění, čtení z karet, čtení horoskopů, jóga a jiné meditační techniky, homeopatie, alternativní léčitelství, čínská medicína a jiné.

Pojem spirituální nebo také duchovní je něco, co je důvěrně spojeno s Duchem a týká se to celého člověka, protože Duch je v celém našem celku, nemůže být pouze v určité části (Altrichter, 2007, s. 15).

1.2 Nová náboženská hnutí

S nástupem alternativní religiozity a spirituality přichází také nová náboženská hnutí. Dalo by se říci, že tato nová náboženská hnutí jsou institucionalizovanou obměnou alternativní neorganizované religiozity (Hamplová, 2009, s. 21). Nová náboženská hnutí jsou konkrétní skupiny vyznavačů, kteří se pravidelně schází, pořádají společné akce a mají vytvořená pravidla, která musí členové dodržovat. Oproti tomu alternativní religiozita se vyznačuje daleko větším množstvím různých spirituálních jevů, ze kterých si člověk může vybrat. Příznivci se nikde neschází, dokonce mnohdy o sobě ani vzájemně neví. Tímto jsou typické právě Reiki.

Náboženská hnutí vznikají pod vlivem určitého vůdce, který začne hlásat nějakou novou nauku o spáse, nebo začne interpretovat jinak dané tradice a zpochybní pravdivost a účinnost předešlých náboženství. Pro členy však dále většinou neplatí žádná přísná pravidla, každý příznivec se řídí sám podle vlastního uvážení a zájmu o víru (Cowan, Bromley, 2013, s. 191).

Václavík (2008, s. 352) uvádí, že podle Tiptona nová náboženská hnutí lidem přináší do života pevná pravidla, praktický řád a vnitřní klid. Učí je odmítat materialistické tendence a pomáhá jim skloubit rodinu se zaměstnáním a dalšími povinnostmi a hodnotami té doby. Cowan a Bromley (2013, s. 9) uvádí, slova Jamese Beckforda, že *„nová náboženská hnutí jsou velmi důležitými ukazateli vypjatých změn v kultuře a společnosti. Jsou rovněž zajímavými pokusy, jak se vyrovnat s prudkými sociálními změnami za pomoci velkolepých nových interpretací a experimentování, které má praktické důsledky. Proto jsou v podstatě sociálními i kulturními laboratořemi, kde se uskutečňují pokusy s idejemi, city a společenskými vztahy.“* Nová náboženská hnutí tedy slouží lidem k lepšímu vyrovnávání se se sociálními změnami.

Za nová náboženská hnutí by se daly považovat organizace jako Svědci Jehovovi, Haré Krišna, Církev sjednocení, Zen buddhismus, Svobodné zednářství (Hamplová, 2009, s. 21) a nespočet dalších.

2 Vývoj společnosti – modernizace a možné příčiny náboženských změn

Společnost se neustále vyvíjí a již nikdy nebude taková, jako dříve. Ve společnosti se neustále mění její struktura, její hodnoty a normy.

Za hlavní příčinu náboženských změn můžeme považovat sociální změny, které vedly ke vzniku moderní společnosti (Lužný, 1999, s. 9). S počátkem modernizace se začalo měnit to, na co byli lidé doposud zvyklí, proto museli začít měnit i své životy a přizpůsobit se okolním požadavkům. Přejít od tradiční společnosti k moderní a zformování kapitalismu na našem území silně ovlivnilo postoj společnosti k náboženství a k víře jako takové.

Na počátku modernizace se náboženské formy podobaly industriálním principům. Hlavními znaky rané modernity, které uvádí Lužný (2010, s. 24.) jsou zejména centralizování státní moci, shromažďování kapitálu, industrializace a vytvoření nové formy dělby práce za účelem zrychlení výroby a tím i zvětšení zisků, urbanizace lidí, kteří se začali stěhovat z vesnic do měst za účelem lepších pracovních nabídek, lepší mobilita a globalizace, sekularizace a masový konzum.

Pro společnost tak náboženství změnilo své místo v životě jednotlivce. Dříve nám byla víra určena již při narození, dnes je to ovšem věc, kterou si sami volíme (Berger, 2008, s. 13-14). Tím, že náboženství se stalo věcí názoru,

se mění i povaha dnešních náboženství. Musí mezi sebou bojovat o přízeň a vzájemně se předhání v počtu svých přívrženců (tamtéž). Může to být tedy jeden z důvodů, proč je alternativní religiozita v dnešní době žádanější než dříve. Přináší totiž nové pohledy na svět, přichází s něčím novým, co lidé doposud neznali.

Nové pohledy v oblasti náboženství jsou také díky globalizaci. V knize Křesťanství a ostatní náboženství je uvedeno, že: „*Vzrůstající vzájemné vazby mezi kulturami v současném světě a jejich prolínání ve sdělovacích prostředcích způsobují, že otázka pravdivosti různých náboženství zaujímá v každodenním vědomí dnešního člověka významné místo*“ (Mezinárodní teologická komise, 1999, s. 57). Tím, že již v dnešní době není problém poznávat jiné kultury různými způsoby, rozšiřuje se také náboženská víra, její tradice a myšlenky z různých kultur po celém světě. Ty byly dříve pro člověka neznámé, protože se nevyskytovaly v jeho oblasti působení. Díky zpřístupněné mobilizaci lidí po světě a možným migracím se lidé začali dostávat do kontaktu s lidmi jiných vyznání a kultur. Také se výrazně zlepšila komunikace a celkový přehled o světovém dění díky internetu a moderním technologiím.

Když se podíváme na příklad globálního rozšíření Reiki. Jak se dozvíme v druhé části této práce, Reiki prvotně pochází z východních buddhistických filozofií, bylo tedy známo v Asii. Poté se rozšířilo do Ameriky a až poté do Evropy. Kdyby nebylo globalizace, Reiki bychom u nás ani neznali.

2.1 Sekularizace a privatizace – ústup tradičního náboženství

Tradiční náboženství a víra v boha začaly velmi rychle ustupovat. Oficiálních členů církve začalo ubývat a s tím klesat i počet církevních sňatků

a pohřbů (Nešpor, 2006, online). Začalo se tedy tvrdit, že modernizace a principy s ní spojené mají za vinu, že náboženství přestane ovlivňovat sociální život a začne se vytrácet (Hamplová, 2009, s. 17).

Ústup tradičního náboženství dobře vysvětluje sekularizační teze, podle níž je problémem právě vzrůstající dělba práce, diferenciací a specializací lidí pouze na určitou činnost. Dále pak vznik samostatných subsystémů jako je ekonomika, politika, umění či školství, které již v sobě neobsahují náboženství tak, jako tomu bylo dříve, ale řídí se podle vlastních racionalizovaných pravidel (Lužný, 2010, s. 25). Náboženství se tak stalo jedním z těchto samostatných subsystémů, a tím přestalo být součástí sociálního života lidí. Přesunulo se do privátní oblasti lidí a začalo být zcela individuální záležitostí. Můžeme tedy říci, že náboženství se začalo privatizovat.

V souvislosti s tím Luckman uvádí, že náboženství změnilo podobu z institucionálně specializovaného na privatizovanou formu, pro kterou je typická různorodá škála jedinců různého postavení, kteří chtějí vyznávat různé druhy víry (Luckman, 2005, s. 254-255). Privatizace náboženství přináší větší soukromí, co se týče naší osobní identity a vyznání (Václavík, 2010, s. 35).

Pokud se mluví o sekularizaci, pak ji můžeme pozorovat zejména u velkých institucionalizovaných církevních náboženství (Hamplová, 2009, s. 18). Sekularizace by se tedy dala chápat jako „proces, v němž dochází ke snižování sociálního významu velkých náboženských organizací“ (Lužný, 2010, s. 25), tedy že tradiční církve ztrácejí svoji moc nad lidmi. Václavík (2010, s. 31) se navíc zmiňuje, s odkazem na Durkheima a Webera, že sekularizace je „...odmítání jistých proků náboženství lidmi samotnými.“ Tento fakt dokazuje

pokles zájmu o náboženské založení. Dobrým vysvětlením pro tento pokles počtu nábožensky založených lidí může být i stoupající nedůvěra k náboženským institucím, která se rozmohla v době národního obrození (Václavík, s. 58, 2010). Lidé totiž začali zjišťovat, že svět funguje i bez víry (Luhmann, 2015, s. 243). Po zprivatizování, už náboženství nebylo tolik vlivné v jiných oblastech lidských životů, a proto o tradiční víru klesl zájem.

2.1.1 Kritika sekularizace

Sekularizační teze má však mnoho odpůrců, kteří z mnoha důvodů tuto teorii kritizují. Hlavními problémy, na které upozorňuje Václavík (2010, s. 40), jsou odporující si tvrzení. Sekularizační teze tvrdí, že náboženství směřuje k úpadku, ovšem údaje z různých výzkumů tvrdí, že nic takového se neděje, naopak přichází boom v podobě privatizované alternativní religiozity. Jak poukazuje Václavík (2010, s. 41) na Bergerův poznatek, že dokonce ani o úpadku tradičního náboženství by se nemělo hovořit. Tradiční institucionalizované formy náboženství jsou opět v oblibě a nemálo ovlivňují politické a sociální prostředí. Tyto nedostatky následně začal vysvětlovat pojem desekularizace, který je předmětem další kapitoly.

2.2 Desekularizace náboženství

S nástupem moderny a notných změn, které s sebou moderna přinesla, se lidé začali ohlížet po nějaké nové moderní alternativě tradičního náboženství, která by jim pomohla v přizpůsobení se novému způsobu života. To jim nabízelo plno jiných nově vznikajících církví a náboženských seskupení, které jen aktualizovaly a moderně přetvořily již existující náboženství. V tomto souboji náboženství tedy zvítězila spíše spiritualita a netradiční religiozita nad dříve preferovanými tradičními podobami náboženství.

Výzkumy realizované Danou Hamplovou v roce 2006 jsou důkazem toho, že víra v nadpřirozeno se v České republice stává čím dál více uznávanější. Mění se názory například na víru v posmrtný život a reinkarnaci, moc andělů a démonů, léčitelské schopnosti, sílu amuletů či pravdivost horoskopů. Plno lidí rovněž využívá prvky východní medicíny a homeopatii (Hamplová, 2008, s. 25-27). Výsledky výzkumů ukázaly, že více než dvě třetiny české populace se přiklání k alternativnímu typu náboženství a spiritualitě (Hamplová, 2008, s. 29).

Moderní člověk může ovlivnit, jaké bude jeho okolí. Může si vybrat například, kým chce být, jaké bude mít kolem sebe přátele, jaké služby bude využívat a jaké zboží si koupí. Zkrátka vše, co nespadá pod určitou institucionální kontrolu, je pro jedince libovolné (Václavík, 2010, s. 36). Nešpor (2006, online) poukazuje na subjektivizační trend pozdní moderny, se kterým přišel Charles Taylor. Znamená to, že lidé se vyhýbají skupinám a společenstvím, které se snaží lidem předkládat jejich hodnoty, pravidla a způsoby jejich jednání. Týká se to zejména tradičních organizovaných náboženství, které jsou tímto charakteristické a kterými byl jedinec ovlivňován.

2.3 Individualizace

Před nástupem moderní společnosti byl lidský život zaměřený kolektivisticky a náboženství prostupovalo do všech oblastí lidských životů (Rémond, 2003, s. 10). Větší část populace žila na vesnicích, kde se všichni znali, pravidelně se scházeli a vzájemně si v mnohém radili a podporovali se, protože o sobě věděli i osobní informace. Ovšem díky modernizačním procesům se lidé začali individualizovat a přestali se vzájemně svěřovat

jeden druhému. Velká část lidí z vesnic se začala stěhovat za prací do měst, a i na vesnicích lidé přestali mít tak osobní vztahy se všemi jako dříve.

Individualizace by se tedy dala považovat za jednu z nejvýznamnějších příčin náboženských změn. Beck (2004, s. 205) ji popisuje jako „*proměnu či kategoriální obrat v poměru individua a společnosti*“ a dále uvádí (Beck, 2004, s. 206-207), že individualizace má tři podoby:

1. Dimenze osvobození – osvobození se od veškerých historicky daných a tradičních sociálních vztahů a již předem určené nadvlády a závislosti mezi lidmi.
2. Dimenze odkouzlení – odpoutání se od tradičních praktik, zavedených postupů, víry a hodnot, které se předávaly z generace na generaci.
3. Dimenze kontroly či reintegrace – budování nových vazeb na instituce.

Díky individualizaci se tedy člověk osamostatňuje a má větší kontrolu nad svým vlastním životem. To je obsahem bodu číslo jedna, tedy *dimenze osvobození*. Současně to ovšem znamená větší zodpovědnost jedinců za sebe sama a za své okolí. Mají sice svobodu volby a rozhodování, ovšem s touto svobodou nesou i celoživotní břemeno, kterým je zodpovědnost a nejistota v tom, zda se rozhodli správně a následně nesení zodpovědnosti za důsledky plynoucí z předešlých rozhodnutí. Život svobodných jedinců v moderní společnosti je tedy „*nepřetržitý proces rozhodování a řešení důsledků těchto rozhodnutí*“ (Lužný, 2010, s. 28). Dříve člověk nešťastné události v rodině a v jeho okolí připisoval osudu, dnes se tyto situace považují za osobní selhání a špatné rozhodnutí daného jedince. Bauman ve své knize *Tekutá modernita* (2002, s. 32-34) popisuje, že lidé si tyto modernizační změny ani

nepřáli a poté byli doslova nešťastní, že jim svoboda způsobila tolik problémů a utrpení. Dále Bauman (2002, s. 36) odkazuje na Charlese Murraye, který tvrdí že: „*Tím, co dokázalo událost naplnit uspokojením, je právě to, že jejím autorem jsi ty.*“ To znamená, že pocit zodpovědnosti a strach z nejistoty, který přináší svoboda, se promění v uspokojení a radost, pokud tato snaha vede k dobrým výsledkům. Na druhou stranu však „*odpovědnost spočívající na bedrech člověka může přerůst v ochromující strach z rizika a ze selhání bez jakéhokoli odvolávacího práva a možnosti opakování.*“ (Bauman, 2002, s. 36-37). Může se tedy stát, že strach z nejistoty, neúspěchu a tíha odpovědnosti nám nedovolí dobrých výsledků dosáhnout. Není tedy divu, že lidé vnímali svobodu spíše jako negativní změnu v jejich životech.

Život plný svobody není vůbec jednoduchý. Aby člověk přežil, musí se naučit vnímat sebe sama jako střed veškerého jednání, tím se jedinci otevírají nové možnosti, kterými si utváří svůj vlastní život (Beck, 2004, s. 217). Jinak řečeno, pokud chceme dosáhnout určitého cíle, musíme si vytvořit pro vlastní já takové možnosti, které nám umožní cíle dosáhnout.

Totéž platí i o praktických věcech, které řeší *dimenze odkouzlení*. Již se většinou neřídíme radami a postupy při různých činnostech od svých rodičů a prarodičů. Díky častým inovacím a vynalézáním nových nástrojů existují snadnější a efektivnější postupy než ty, které se využívaly dříve. Stejně tak je na každém z nás, jakou víru zvolíme a jak bude postavený náš žebříček hodnot.

Ovšem kvůli těmto osvobozujícím prvkům je nutné vybudovat něco, co by nám napomohlo dosáhnout našich cílů a udržet se mezi mravními mantinely. Jak je uvedeno v *dimenzi kontroly a reintegrace*, tuto funkci nám v moderní společnosti poskytují instituce. Instituce nám nahrazují naše

tradiční vazby a sociální formy jako je rodina či sociální vrstva, do které patříme. V dnešní době jsme na nich všichni závislí. Instituce nám doslova utvářejí náš život (Beck, 2004, s. 211), zajišťují vzdělání, lékařskou péči, sociální zabezpečení a mnoho dalšího.

Tyto nové náboženské formy začaly vznikat, aby napomohly osvobozeným a individualizovaným jedincům vyznat se v chaotickém světě a oprostít se od nejistot v rozhodování a připisování si viny za svá rozhodnutí. Jejich metodou bylo zdůrazňování morálních hodnot a etiky, čímž se v očích věřících mohl navrátit světu ztracený řád, který poté zjednodušuje chaotickou realitu (Lužný, 2010, s. 30-31). Pokud totiž vládne chaos lidé nemají kontrolu nad svými činy a nemohou předvídat a soustředit se na své cíle (Bauman, 2004, s. 42). Proto lidé potřebují pomoci v životě nastolit řád.

Nově vznikající náboženství té doby se tedy začalo zaměřovat na budování a posílení identity jedince. Do náboženství začaly mimo jiné prostupovat psychoterapeutické a terapeutické prvky, které jsou v dnešní době tak oblíbené a v mnoha ohledech již dokonce nezbytné. Za dobrý příklad podobného vzniklého náboženství té doby by se dalo považovat New Age (Lužný, 2010, s. 32).

3 Hnutí New Age

3.1 Vymezení pojmu New Age

Hnutí New Age v překladu Nový věk je *„široké seskupení jednotlivců a skupin, které nemá zcela jednoznačně definovanou společnou nauku ani praxi, které nevytváří jasně vymezenou organizaci, nemá zakladatele a nemá jasné vůdce“* (Lužný, 1997, s. 89). Členové tohoto hnutí jsou z různých oblastí života a také

jejich věkové rozpětí je obrovské. Patří sem zkušené lidi vysokého věku, ale i mládež, kterou hnutí oslovilo. Vůdčí osobnosti tohoto hnutí jsou především lidé z médií a ekonomického světa. Novináři, spisovatelé či učitelé šíří myšlenky New Age prostřednictvím filmů, umění, knih či politiky (Chepkwony, 2006, s. 313).

Jeho části mají mnoho podob a různé formy náboženských modelů (Partridge, 2004, s. 308). New Age „...si dělá nárok, že vytvoří smysluplný, humánní a celistvý svět budoucnosti“ (Bley a kol., 1998, s. 78). Nemá ovšem žádné ucelené vymezení.

V rámci Nového věku neustále vznikají a zanikají různé skupiny, sdružení a myšlenkové proudy, ale neexistuje nic, co by určovalo, kdo je členem a kdo není. Jediné, co členy New Age spojuje, je volná řada sítí mezi různými skupinami, které se vzájemně doplňují nebo jsou v rozporu (Partridge, 2004, s. 308). Jednotlivé skupiny jsou zcela autonomní, ovšem přece jen je spojuje něco, co určuje základní perspektivu tohoto hnutí (Lužný, 1997, s. 89).

Podle autorů Malého slovníku sekt (Bley a kol., 1998) se New Age zabývá zejména těmito čtyřmi oblastmi:

- 1) Ekologie – ochrana druhů, biologické zemědělství, dobrovolné omezení konzumu, jaderné odzbrojení...
- 2) Tělesné zdraví – akupunktura, masáže, přírodní lékařství, celostní medicína...
- 3) Duševní zdraví – meditace, jóga, terapie hypnózou, tchai-či...
- 4) Rozšířené vědomí – léčitelství, telepatie, paranormální schopnosti, astrologie...

Jak je patrné z obrovské škály různých zaměření, New Age je opravdu bohatou studnicí myšlenkových proudů. New Age by se tedy dalo považovat spíše za subkulturu než za hnutí (Cowan, Bromley, 2013, s. 70-71).

Vyznavači Nového věku se přiklání spíše ke spirituálnímu označení jejich víry než k náboženství. Základním rysem New Age by tedy mohla být tato absolutně neorganizovaná povaha (Partridge, 2004, s. 309), která dovoluje každému vstoupit či vystoupit, kdykoli se mu zachce a věřit v cokoli bude chtít.

3.2 New Age a jeho holistický přístup

Holistické paradigma se snaží o celistvý pohled na skutečnost (Bley a kol., 1998, s. 79). Holismus vysvětluje, že celek jako takový má své jádro, a proto nemůže být rozdělován na své dílčí části. Pokud celek zredukujeme, ztratí se jeho celistvost a taktéž i kvalitativně vyšší charakteristika, kterou jeho jádro obsahuje (Lužný, 1997, s. 90). Pokud ale celistvost udržíme, otevře se nám zcela nová mysl a pohled na život, na naše zdraví či nemoc. Toto pojetí světa je čerpáno z východní filosofie staré Číny.

Holistické paradigma dále rozvinulo další dvě perspektivy New Age, kterým je ekologické paradigma, které nastoupilo s naléhavostí ekologických katastrof a světového míru a feministické paradigma, ve kterém šlo o zrovnoprávnění mužských a ženských hodnot (Bley a kol., 1998, s. 79).

Dalšími oblastmi, které by mohl holistický přístup pozitivně ovlivnit, jsou například politika, zdravotnictví, vzdělávání či kultura (Lužný, 1997, s. 90-91). Spojením západní vědy s východní mystikou bychom docílili harmonii mezi racionalitou, kterou představuje věda, a přírodní intuicí, která se skrývá ve východní mystice (Capra, 2003, s. 298-299).

Totéž platí i pro oblast zdravotnictví, kde je hlavním problémem přístup ke zdraví. Medicína léčí tělo po částech a vůbec si neuvědomuje celistvost těla a to, že vše je propojeno. Každý orgán v našem těle ovlivňuje jiný, takže při léčení bychom se měli zaměřit na celé tělo i mysl a snažit se odstranit jádro problému (Lenková, 2001, s. 15), tedy příčinu naší bolesti, nikoli však jen potlačit bolest, jak je to v medicíně běžné. Tento holistický přístup využívá čínská medicína a řídí se jím i Reiki.

Ve sféře vzdělávání je důležitým bodem možné změny partnerský přístup učitele k žákovi. Při celistvém pohledu je totiž patrné, že jejich učení a obohacování je vzájemné. Stejně tak by se mělo více dbát na individuální rozvoj jedince, který je možný větším výběrem různých tvořivých činností pro žáky a také ohled na jejich osobní situaci.

Tyto sociální změny jsou však pro naši dnešní společnost nepředstavitelné. Ke spojení mystiky a vědy nikdy nedošlo (Capra, 2003, s. 299), protože západní společnost je příliš racionálně zaměřená a velmi konzervativní vůči mystickým záležitostem, které se nedají hmotně dokázat, a proto jí západní civilizace nedá ani šanci.

Dnešní společnost je zkrátka vedena k tomu, že to, co není vidět a není vědecky doloženo, prostě neexistuje. Zároveň si ale neuvědomuje, jaký dopad tato ignorace nadpřirozena má na jejich životy.

3.3 Hlavní myšlenky New Age

Při snaze pochopit hlavní myšlenky tohoto hnutí bude asi největším problémem to, že v podstatě nic nemůžeme zcela vyvrátit. V dnešní době jsou myšlenky New Age podle Malého slovníku sekt (Bley, 1998, s. 79) zaměřeny převážně na „*přesun od racionálního k intuitivnímu, od rozumu*

k rozumnosti, od analýzy k syntéze, od reduktivního k celostnímu, od jednostrannosti k umírněnosti, od kvantity ke kvalitě, od soutěžení ke kooperaci a od ovládání k odvážné svobodě". Je to tedy tak pestrý seznam zaměření, že je velice obtížné cokoli napřímo vyvracet.

Jistě však nalezneme i společné prvky, které všechny směry tohoto hnutí spojují. Jsou to například schopnosti samoléčení každého z nás, víra v posmrtný život a reinkarnaci, komunikace s nadpřirozenými bytostmi a již zesnulými předky, kteří by nám měly radit, jak dosáhnout blaženého poznání pravdy a vyšší moudrosti a stejně tak, že duchovní pravdu nalezne každý individuálně ve svém vlastním já (Partridge, 2006, s. 309-310). Člověk by měl meditacemi a svým vlastním uvědomováním se posilovat své vlastní Já. Pokud bude náš vnitřní duch naší autoritou, můžeme dosáhnout všeho (tamtéž).

Příznivci tohoto směru také věří, že náš mozek má nekonečné možnosti a neomezenou sílu. Ať už se to týká výše zmiňované schopnosti, že člověk dokáže sám sebe uzdravit pomocí vůle nebo to, že zlo je pouze výplod naší fantazie, tedy není skutečné, a za pomoci určitých cvičení jsme schopni se naučit odbourat veškeré negativní aspekty našeho života (Partridge, 2006, s. 310). Člověk by měl myslet ve všech ohledech pouze pozitivně a zcela zapomenout na možnost, že by něco nemuselo vyjít podle jeho představ. Tak dosáhne díky svému pozitivnímu myšlení všech cílů, kterých bude chtít.

Základním principem New Age je spojení spirituality s ekonomikou, zdravotnictvím, politikou, školstvím a vědou a tím se snaží pokrýt všechny oblasti lidského života dnešní společnosti (Lužný, 1997, s. 89). Dříve se tradiční náboženství také angažovalo v různých oblastech, se kterými náboženství jako takové vůbec nesouviselo. Církev chtěla ovlivnit jednání a

myšlení lidí v těchto jiných sférách a zároveň dát lidem jakousi oporu. New Age se snaží o něco podobného. Jeho vyznavači by měli mít myšlení v duchu této filosofie ve všech oblastech svého života, ať už se to týká jejich osobních věcí jako trávení volného času, stravování či duševní seberozvoj nebo naopak ve výběru svého zaměstnání, politických preferencí a vzdělání.

Za hlavní myšlenky hnutí Nového Věku můžeme považovat také například zájem o poselství, která bychom se měli snažit naplnit, zaměření se na sebe sama, svůj rozvoj a pomocí terapií hledat ten nejlepší možný způsob využití života. S vírou bychom měli mít aktivní zkušenosti, a ne pouze teoretické znalosti (Bley a kol., 1998, s. 79-80,). Tímto bychom měli dosáhnout změn, které ovlivní nejdříve samotného jedince, poté společnost a její kulturu a následně i celé lidstvo. To tvrdí i Partridge (2006, s. 309), který v knize Encyklopedie nových náboženství uvádí, že „*Nový věk představuje očekávání, že duchovní rozvoj dostatečného počtu jedinců nakonec vyústí celoplanetárním skokem do kolektivního vědomí.*“ Pokud by se myšlenky New Age rozšířily globálně po světě a staly se součástí životů všech lidí na této planetě, změnil by se náš svět k nepoznání k lepšímu.

Tyto změny jsou nutné kvůli nesčetným krizím ve všech oblastech lidských životů od ekonomických, ekologických a zdravotnických krizí až po morální krizi této společnosti (Lužný, 1997, s. 89). Za tyto všechny krize může podle New Age to, jak lidé dnešní doby vnímají svět. Díky tomuto špatnému obrazu světa se odděluje tělo od mysli, a tím poté i sám člověk od přírody a vzdaluje se tak celému vesmíru a víře (Lužný, 1997, s. 90). Takový člověk doslova přestává být člověkem. Je to pouze mechanický tvor, který dělá to, co musí a nechává se ovlivňovat vnějšími vlivy společnosti.

3.4 Alternativní medicína

Alternativní medicína je jedním ze směrů New Age. Medicína jako taková by se dala rozdělit do dvou hlavních proudů. Tím uznávanějším proudem v naší oblasti je západní vědecká medicína, na kterou jsme zvyklí z nemocnic a na kterou se většina české populace obrací při úrazu a nemoci. Na druhé straně tu však je ještě alternativní medicína, která k nám přišla z východu a uznává zcela jiné metody a praktiky uzdravování než vědecká medicína.

Alternativní medicína je souborem mnoha různých metod léčení. Tato obrovská škála praktik zahrnuje jak metody lidové a přírodní, tak i nově vzniklé a převzaté z jiných oblastí světa. Metody alternativní medicíny se liší v závislosti na zeměpisné poloze a místních kulturách (Heřt, 2011, s. 18). Můžeme tedy říci, že *„alternativní medicína je soubor metod, které vědecká medicína všeobecně nepoužívá, protože 1) principy metod alternativní medicíny odporují vědeckým poznatkům, 2) jejich účinnost nebyla prokázána standardním vědeckým postupem a 3) účinek má být zprostředkován duchovními nebo neznámými silami“* (Heřt, 2011, s. 18). Alternativní medicína používá metody, které však vědecká medicína absolutně neuznává. Západní medicína se zaměřuje na doložitelnost vědeckými poznatky. Vše musí být prokázáno, že je platné, a tedy je možno metodu či lék využít. Alternativní medicína má plno metod, které nejdou žádným vědeckým důkazem doložit a jediné, co nám tedy zbyde, je naše víra v jejich účinnost.

Další rozdíly mezi alternativní medicínou a vědeckou je v pojetí anatomie těla (Lenková, 2001, s. 15). Zatímco vědecká západní medicína skládá tělo z kostí, svalů a jednotlivých orgánů, alternativní medicína se

zaměřuje na čakry a meridiány, které jsou také nedílnou součástí každého z nás.

3.4.1 Čakry a meridiány jako anatomie těla

Podle alternativní medicíny má člověk 4 úrovně těla, kterými proudí různá energie. Nejen, že máme fyzické tedy hmotné tělo, máme ale i další nehmotné úrovně. Je to éterické tělo, které nese životní energii, emocionální tělo, které je nositelem našich myšlenek a pocitů a spirituální tělo, které nás pojí s vyšší podstatou (Lenková, 2001, s. 15). Všechna těla se vzájemně prolínají a jejichmi společnými body jsou právě čakry. Podle Lübecka (1993, s. 154) je čakra „*centrum energie v těle, které organizuje určité životní procesy na tělesné, duševní a duchovní rovině.*“ Hlavních čaker je v těle sedm. Čakry působí na úrovni éterického těla a každá je spojena s určitými orgány v těle (Lenková, 2001, s. 15-16). Čakry mají za úkol řídit celé naše tělo. Znamená to tedy, že vše v těle je na sobě závislé a vzájemně propojené. Čakry řídí naše bytí, tedy tělesnou rovinu, emoce, tedy duševní rovinu a ducha.

Meridiány nám naopak představují vždy dvě protikladné síly. Východní medicína tyto síly nazývá jin a jang. Pokud jsou tyto protikladné síly v rovnováze, člověk je zdravý. Pokud je ovšem nemocný, je to z důvodu vychýlení protikladných sil z rovnováhy a je na lékařích, aby je dostali opět do rovnováhy a člověk se uzdravil (Lenková, 2001, s. 21).

3.5 Reiki v rámci alternativní medicíny a tedy i hnutí New Age

Jak již bylo uvedeno výše, alternativní medicína má nesmírně velkou a různorodou škálu svých metod a praktik. Jak popisuje Heřt v knize Alternativní medicína a léčitelství (2011), Reiki patří do jedné ze skupin

alternativní medicíny, kterou je skupina manuálních parapsychologických terapeutických metod.

Parapsychologie je „*odvětví psychologie zabývající se paranormálními jevy*“ (Petráčková, Kraus a kol., 1995, s. 567). Parapsychologie zkoumá záhadné a nevšední jevy spojené s lidskou psychikou. Jsou to však takové jevy, které neodporují žádným přírodním zákonům (Rýzl, 1991, s. 21-22). Parapsychické jevy jsou tedy takové jevy, které sice neumíme logicky a racionálně vysvětlit, ovšem neodporují žádným objeveným přírodním zákonům, takže je nemůžeme vyvrátit.

Do parapsychologie tedy patří jevy, které nelze vysvětlit fyzikálními a přírodními zákony jako například levitace, telekineze, telepatie, jasnovidectví, vyvolávání duchů atd. (Heřt, 2011, s. 124). Reiki je léčebná metoda, při které léčitel využívá léčivou energii z vesmíru, kterou umí využívat. Reiki tedy spadá mezi manuální parapsychologické terapeutické metody (Heřt, 2011, s. 136), protože manuálně, pomocí rukou, které léčitel přikládá pacientovi na různé části těla, nechává proudit léčivou energii Reiki do pacienta, a tím mu pomáhá v uzdravení. Tato energie proudí právě čakrami a lidské tělo léčí celistvě právě tam, kde je to nejvíce potřeba.

EMPIRICKÁ ČÁST

4 Reiki

Předmětem této práce je zjistit, jaké jsou motivy české společnosti k zájmu o alternativní způsoby víry a léčení. V teoretické části této práce v kapitolách 1, 2 a 3 jsou uvedeny motivy lidí na základě historického kontextu, tedy jak se měnilo postupně myšlení lidí a jejich potřeby s ohledem na společenské změny v průběhu modernizace. Tato teoretická fakta budu dále ověřovat v následující kapitole, která je empirickou částí této práce.

Pro moji praktickou část bakalářské práce a výzkum jsem si zvolila poměrně neznámou metodu alternativního léčení nazývanou se Reiki. Je to duchovní směr, který spadá do hnutí New Age, a tedy i patří do odnože netradičního náboženství, kterým se tato práce zabývá. Pomocí příznivců tohoto směru chci ověřit, zda teoretická fakta popsané v první části této práce jsou pravdivé.

Duchovní směr Reiki jsem si vybrala z mnoha důvodů. Jedním z hlavních důvodů je má osobní zkušenost s touto vesmírnou energií, a tedy i můj zájem o danou filosofii a touha dozvědět se více.

V následující kapitole je blíže nastíněno Reiki jako takové, co to vlastně je, jeho historie a také popsány možnosti, které nám Reiki nabízí. V neposlední řadě bych chtěla dodat, že materiál pro tuto kapitolu jsem použila ze seminární práce, kterou jsem již zpracovávala předešlý rok.

4.1 Co to je Reiki?

Reiki je vesmírná, životodárná energie (Reiki je japonské slovo a znamená: „Rei“- vesmírná, životodárná a „Ki“- energie, vzduch či životní síla). V každém jazyce a v každé kultuře se překládá trochu jinak, ale vždy znamená to stejné (Borang, 2013, s. 21). Je to forma léčení, kdy se léčí celostně tělo, mysl i duše. Reiki je nadnáboženský duchovní směr (Dzpc.reiki.sweb., 2004, online). Bez výjimky uznává jakékoli náboženství. Reiki dokáže působit na všech námi dostupných úrovních a ovlivňuje jak důsledek nemoci, tak i příčinu. Podle Reiki jsou totiž nemoci způsobeny tím, že energie v našem těle nejsou v rovnováze (Komise pro doktrínu Konference katolických biskupů ve Spojených státech amerických, 2009, online).

„Chanelling“ je výraz, který se používá pro tuto metodu léčení. Znamená to, že léčitel se stává kanálem, skrz který proudí energie a vychází z jeho rukou. Síla energie tedy nezávisí na zkušenostech léčitele. Reiki má vlastní moudrost a nemá žádné hranice (Borang, 2013, s. 22). Heřt (2011, s. 139) také popisuje Reiki jako univerzální životní energii, se kterou nelze ublížit, pouze pomoci. Používání Reiki je tedy zcela bezpečné. Stačí přiložit ruce na sebe nebo na někoho a Reiki samo začne léčit přesně tam, kde je ho v těle nejvíce potřeba. Reiki samo řídí míru a intenzitu léčení a vlévá se do těla pacienta.

4.2 Historie Reiki

Reiki je prastará metoda léčení vycházející z východních filozofií. Nikdo nezná skutečný počátek Reiki, ale je prokázáno, že existuje již několik tisíc let. Už Buddha a Ježíš prý léčili pomocí této vesmírné energie (Lübeck, 1993, str. 15). Jedna teorie o původu Reiki se pojí se vznikem lidstva

samotného, kdy na planetu Zemi přišli bohové, kteří měli za úkol vytvořit svět. Při tvoření člověka bůh Šiva přidal do genetické výbavy člověka Reiki, což potvrzuje, že Reiki je součástí každého člověka na světě. Ovšem kvůli kulturní dezorganizaci, díky středověkému válčení, bylo léčení téměř zapomenuto (Stein, 2004, str. 3-4).

Reiki takové, jaké známe dnes, se nazývá Tradiční Reiki nebo Usui Reiki a začíná v 19. století. Za znovuobjevitele se považuje japonský učitel Mikao Usui a s jeho znovuobjevením Reiki se pojí zajímavý příběh. Tento příběh popisují autoři mnoha knih každý mírně odlišně, takže já jsem udělala jakýsi souhrn knih Lübecka (1997, str. 17-20), Partridge (2006, s. 231-232), Stein (2004, s. 4), Lenková (2001, s. 305-306), kteří se historií Reiki zabývají.

Když Mikao nedokázal odpovědět žákům na otázku, jakým způsobem léčili Buddha a Ježíš, vydal se hledat odpověď. Vstoupil do buddhistického učení a snažil se najít všechny potřebné informace o teorii léčení v buddhistických sútrách a v rukopisech samotného Buddha, ovšem sám tuto sílu pořád ovládat neuměl. Rozhodl se tedy, že najde svatou horu Kurijama, kde naprosto oddán meditaci a pústu věřil, že mu Bůh předá schopnosti léčení. Dvacátý první den meditace se z nebe snesl paprsek světla, který ho naplnil silou a schopnostmi, které si tolik přál mít.

Při následném léčení lidí Mikao Usui pochopil, že nestačí lidem léčit tělo, ale je potřeba vyléčit i ducha, že existuje propojení mezi hodnotou zdraví, onemocněním, zodpovědností za sebe sama, vděčností a zákony výměny energie. Díky této zkušenosti Usui sepsal 5 životních principů Reiki, kterými by se měl řídit každý žák, který chce Reiki využívat. Tyto principy jsou ve světě Reiki velmi známé a představuje je mnoho autorů, každý trochu odlišně, ovšem vždy se stejným významem.

1. Dnes v sobě utiším zlobu
2. Dnes si nebudu dělat s ničím starosti
3. Dnes budu pracovat čestně a poctivě
4. Dnes budu laskavý ke všem bytostem
5. Dnes budu vděčný za všechna požehnání

Pokud se naučíme těmito principy řídit v životě, pomohou nám urychlit duchovní růst, kterého můžeme díky Reiki dosáhnout (Stein, 2004, str. 25).

Do České republiky Reiki přivedla E. Müllerová, kdy na druhém světovém kongresu alternativní medicíny v Karlových Varech r. 1992 metodu představila a jako mistr Reiki nabídla zasvěcení dalším lidem (Heřt, 2011, s. 139).

4.3 Léčení Reiki a jeho stupně

Léčit pomocí Reiki lze přímým přikládáním rukou nebo na dálku. Léčení přikládáním rukou je pro člověka zcela přirozené. Když se zraníme, je naším instinktem si místo chytnout a tím utišit nebo alespoň zmírnit bolest. Lidský dotek vyvolává pocit lásky a péče, a tím je tělo schopné léčení. Tento pocit platí i pro doteky lidí, kteří nejsou naladěni na energii Reiki, ovšem jimi proudí energie daleko méně, než jak tomu je u lidí zasvěcených. V každém z nás proudí alespoň nějaká část této vesmírné energie, jinak bychom nemohli být naživu.

Pokud se nám energie nějakým způsobem v těle zablokuje, může to způsobit psychické či fyzické onemocnění (Partridge, 2011, s. 232). Pomocí terapie Reiki se energie opět vyrovná a člověk by se měl uzdravit.

4.3.1 První stupeň Reiki-zasvěcení

Prvním stupněm, který můžeme dosáhnout zasvěcením do Reiki, je přímé léčení dotykem. Zasvětit se může nechat zcela každý bez ohledu na vzdělání, pohlaví či věk. Průběh zasvěcení popisuje ve své knize Lübeck (1993, str. 49-52). Zasvěcení je jakýsi rituál, při kterém nám mistr Reiki pomocí určitých symbolů a manter aktivuje přístup k vesmírné energii Reiki a od tohoto okamžiku se stáváme kanálem, kterým kdykoli může proudit energie Reiki. Přístup se aktivuje otevřením čtyřech hlavních čaker v lidském těle a naladí se na přijímání Reiki (Lenková, 2001, s. 306). Tato schopnost je nenávratná. Pokud se rozhodneme pro zasvěcení, nikdy se této schopnosti již nezbavíme. Pokud energii přestaneme využívat, nikam nezmizí a naše schopnost nevyprchá, jak by se mohl někdo domnívat. Je jen na nás, v jaké míře budeme schopnost léčení využívat.

Během zasvěcení můžeme cítit různé zvláštní pocity, které jsou pro každého jedince individuální. Můžeme mít různé vize, vidět barvy, cítit energii proudící naším tělem a mnoho dalšího (Borang, 2013, s. 28). V těle nám v průběhu rituálu probíhají obsáhlé harmonizační procesy, které jsou většinou doprovázeny silnými vjemy. Pokud necháme zavřené oči, lépe budeme moci procítit a vnímat všechny změny, které se odehrávají v našem těle a mysli (Lübeck, 1993, str. 50).

Po zasvěcení jsme získali několik schopností a sil, které jsou nesmírně důležité pro práci s Reiki. V první řadě to je schopnost, o které jsem se již zmiňovala, že zasvěcený se stává kanálem pro Reiki. Kdykoli přiloží ruce a začne léčit bez jakýchkoli cvičení a trénování procesu. Zároveň člověk získává ochranu, která zabraňuje, aby jeho osobní energie při léčení druhého vstupovala i s Reiki do léčeného, což by mohlo způsobit únavu a vyčerpání

léčitele. Tato ochrana zabraňuje i přenosu disharmonické energie nemocného na léčitele. V tomto případě by se mohlo dokonce stát, že by se nemoc přenesla na léčitele (Lübeck, 1993, str. 51).

Pomocí přikládání rukou můžeme léčit i zvířata či rostliny. Zvířata jsou vůči Reiki velmi citliví a vnímaví. Při zranění či onemocnění tuto energii uvítají, protože je uklidní a dodá jim sílu při uzdravování. Při terapii Reiki zvíře cítí předávání energie mezi léčitelem a pacientem a velmi často se stává, že si chce lehnout blízko ke klientovi, aby mohl energii přijímat také (Borang, 2013, s. 91-100).

Reiki nejen že léčí tělo a mysl, pomáhá také v jiných oblastech našeho života. Dokáže zharmonizovat naše vztahy s ostatními lidmi nebo se projeví, jako zlepšení po finanční stránce či se najednou ztratí naše fobie a strach z něčeho (Borang, 2013, s. 102). Navíc podporuje osobní růst člověka, který v mnoha případech bývá po zasvěcení citlivější na různé jiné energie a pocity. Díky proudění Reiki tělem se naplňuje převážně srdce touto energií a člověk se stává empatictější, přirozenější a mírumilovnějším k ostatním.

4.3.2 Druhý stupeň Reiki

Zasvěcením do druhého stupně Reiki se nám otevře obrovská škála možností, jak pracovat s Reiki. Ovšem s těmito možnostmi přichází i zodpovědnost, že budeme sílu využívat rozvážně (Lübeck, 1993, str. 89).

Symbyly a mantry, které se na kurzu druhého stupně naučíme, nám umožní využívat další techniky práce s Reiki. Jednou z technik je léčení na dálku (Lenková, 2001, s. 307). Můžeme léčit cokoli na světě bez ohledu na vzdálenost, která nás rozděluje a zároveň bez časové překážky. Stačí jen pomyslet na člověka, zvíře nebo věc a můžeme mu poskytnout vesmírnou

energii. To stejné platí i u přenosu energie v čase. Můžeme dát Reiki do těžké situace v minulosti či v budoucnu, pokud víme, že nás čeká nějaká velká stresová událost a pomocí energie zharmonizovat situaci. Přenosem na dálku se energie nikam neztrácí. Síla Reiki je pořád stejná. Tato metoda se využívá i pro léčení více lidí najednou, kdy můžeme v jeden okamžik poskytovat energii celé skupině lidí (Lübeck, 1993, str. 93-94).

Druhý stupeň Reiki mimo jiné umožňuje vystupňovat sílu Reiki (Lübeck, 1993, str. 92). To znamená, že můžeme předat větší množství energie v jednom okamžiku, než je naše normální maximum. Tato technika se využívá, pokud potřebujeme urychlit dobu terapie. Tímto způsobem může léčení trvat dokonce i méně než 10 minut, přitom množství energie jsme předali jako u devadesáti minutové terapie.

4.3.3 Třetí stupeň Reiki

Po zasvěcení do třetího stupně se staneme Mistrem Reiki. Tento stupeň je pro jedince, kteří se Reiki naplno věnují a již mají bohaté zkušenosti s léčením všech technik prvního a druhého stupně. Při zasvěcení člověk získá mistrovské symboly, které nám pomohou v dalším osobním rozvoji (Partridge, 2011, s. 233) a díky kterým se stáváme učitelem Reiki. Získáme schopnosti a vědomosti, díky kterým můžeme zasvěcovat do Reiki další lidi.

Někdy se mistrovský stupeň Reiki dělí na dvě části, čímž nám přibývá ještě 4. stupeň Reiki, kdy ve třetím stupni se stáváme mistrem pouze pro další osobní rozvoj, nikoli však učitelem, který je dále zpřístupněn až ve čtvrtém, posledním stupni. Lübeck i Stein ve svých knihách uvádějí pouze tři stupně, proto ani já zde nebudu čtvrtý stupeň dále rozvádět.

Reiki je dar z vesmíru, kterého je třeba si vážit. Síla je zpřístupněna zcela každému. Díky této energii můžeme mít lepší život a stát se lepšími lidmi. Tuto energii nelze zneužít. Byla stvořena pro konání dobra, tedy lze s ní jen pomoci. Podle slov Lübecka (1993, str. 124): *„Ke každému stupni patří jistý čas, během něhož bys měl shromažďovat zkušenosti s jeho možnostmi a naučil se zacházet se svými reakcemi na energie, které se při práci s Reiki uvolňují“*. Každý sám pozná nejlépe, kdy přišla jeho chvíle a je připraven k dalšímu kroku. Měli bychom si uvědomit, že pokud budeme postupovat příliš rychle, bez dostatečných zkušeností uškodíme tím jen a pouze sami sobě.

5 Kvalitativní výzkum

Pro můj výzkum jsem použila kvalitativní formu, která byla nejvhodnější volbou vzhledem k tématu a zjišťované výzkumné hypotéze. Kvalitativní výzkum je charakteristický osobitějším přístupem k respondentům a zjišťováním jednotlivých názorů jedinců na danou věc či situaci. S tímto výzkumem je spojeno spíše volné vyprávění respondenta na dané téma, proto se nedá zcela regulovat tak, jak tomu je u kvantitativního typu výzkumu.

5.1 Příprava výzkumu – výzkumný problém a technika sběru dat

O tom, že se česká společnost začala zajímat o netradiční religiozitu, není pochyb. Lidé chtějí být zodpovědní za své zdraví, a proto se nebojí zkoušet nové alternativní způsoby léčitelství a jiné metody očisty svého těla. Různé doporučené alternativní techniky testují na svém těle a od toho se dále odvíjí to, zda daným praktikám začnou věřit a přizpůsobovat svůj život novým mnohdy i životním filosofiím. Proč se ale začínají o alternativní

náboženství zajímat? Co je na tuto cestu přivádí? Dříve lidem vyhovovala tradiční víra, která se však v dnešní době již nezdá natolik atraktivní. Co se tedy změnilo?

Jako techniku sběru dat jsem použila polostrukturované rozhovory, protože mým cílem je porozumět tomu, co motivuje příslušníky české společnosti k víře v alternativní náboženství. Abych se dozvěděla dostatečnou odpověď, budu potřebovat rozsáhlejší příběh každého z respondentů, což dosáhnu právě pomocí rozhovorů.

Připravila jsem si 13 otázek, na které jsem chtěla znát odpověď. Ovšem každý rozhovor se počtem otázek lišil podle toho, jak se jednotlivé rozhovory vyvíjely. Respondenti sami vykládali na dané téma o tom, co považují za důležité. Díky této metodě jsem se dozvěděla daleko více než jen odpovědi na mé otázky. Jejich povídání také zahrnovalo jejich vnímání dané situace, co prožívají a jaký má pro ně situace smysl a význam. Tato vlastnost kvalitativního výzkumu se dá považovat za velkou výhodu, i když jsem výzkumu musela obětovat mnohem více času. Vyprávění respondentů se tak stalo daleko zajímavější, autentičtější a jedinečnější.

5.1.1 Výzkumná otázka

Cílem výzkumu je zjistit, co současnou českou společnost motivuje k tomu přiklánět se na stranu alternativních tipů víry. Já jsem si pro svůj výzkum vybrala Reiki, jako jednu z technik alternativního náboženství.

Podle historických souvislostí, o kterých jsem psala v teoretické části této práce je patrné, že lidé se kvůli modernizaci individualizují a chtějí být ve své víře svobodní. Může to být hlavní motiv lidí pro volbu alternativního náboženství?

Při sekularizaci začalo tradiční náboženství ustupovat. Lidé tak neměli víru, o kterou by se mohli opřít, proto začali vyhledávat jiné, alternativní typy víry, které by jim pomohly zorientovat se ve světě a nastolit si v životě řád. Můžeme tedy říci, že lidé, kteří nebyli vedeni k víře v boha, hledají svoji víru jinde? A jaké další motivy vede českou populaci k zájmu o alternativní léčitelství?

5.1.2 Otázky k rozhovorům

Níže uvedené otázky jsem si předem připravila, abych získala od každého odpověď na předem stanovenou výzkumnou hypotézu a aby se vyprávění respondenta nezačalo ubírat nesprávným směrem.

1. Co pro Vás znamená náboženství?
2. Byla jste v dětství vedená k tradiční víře (křesťanství...)?
3. Co pro Vás znamená Reiki?
4. Má pro Vás Reiki spirituální rozměr? Proč?
5. Jak jste se o Reiki dozvěděla?
6. Co Vás motivovalo k tomu vyzkoušet tuto metodu léčení a dále se o Reiki zajímat?
7. Věříte, že Reiki má opravdu léčivé účinky? V jaké míře?
8. Jak dlouho se Reiki věnujete?
9. Léčíte i cizí lidi nebo jen sebe, rodinu a přátele?
10. Věříte, že Reiki může i ublížit? Má podle Vás nějaké negativní stránky?
11. Pozorujete v průběhu doby, kdy se Reiki věnujete, že zájem o Reiki stoupá? Pokud ano, jaký si myslíte, že to má důvod?

12. Máte nějakou zkušenost, že léčení pomocí Reiki někomu opravdu pomohlo? Zažila jste někdy, že Reiki pomohlo poté, co medicína a lékaři nebyli schopní pomoci?

13. Stalo se Vám, že by si na Reiki někdo stěžoval?

Pro zaznamenání odpovědí respondentů byl použitý diktafon, který zajišťuje přesnost záznamu odpovědí a nadále vytvoření poznámek z rozhovorů pro lepší práci s výsledky výzkumu.

5.2 Výzkumný vzorek a jeho charakteristika

Respondentky, které byly vybrány do mého výzkumu, byly vybrány cíleně, na základě mé zkušenosti s jejich dlouholetou praxí s Reiki a bohatým zkušenostem v oblasti alternativního léčení.

5.2.1 Paní Anna

Do mého výzkumného vzorku patří 4 ženy různého věku. Nejstarší z nich, paní Anna (55 let), kterou jsem poznala díky masážím, kterým se věnuje již velmi dlouho. Paní Anna se již dlouhodobě zajímá o alternativní medicínu a tvrdí, že vždy měla tendence tíhnout k přírodním praktikám a s přírodou cítila zvláštní spojení již jako malá. Má vystudovanou tradiční čínskou medicínu a intenzivně se věnuje masážím, při kterých využívá sílu Reiki jako ochranu proti únavě pro sebe a také pro posílení klientů. Tvrdí totiž, že dříve ji masírování velmi vyčerpávalo. S Reiki dokáže předat klientům daleko více energie a sama se chránit před ztrátou té svojí. Dále se věnuje poradenství v duchu tradiční čínské medicíny a mnoha dalším technikám s tímto spojením. Má dva stupně zasvěcení do Reiki a praxi již přes deset let. Má plno stálých klientů, kteří věří v sílu Reiki, protože jim tato

energie ve spojení s dalšími technikami, které paní Anna praktikuje, výrazně pomáhají a zlepšují jejich zdravotní stav.

5.2.2 Paní Veronika

Druhá žena, patřící do mého výzkumného vzorku, je Veronika (31 let). Je to dcera paní Anny. Kurzy Reiki absolvovaly společně. Veronika se také živila masážemi a poradenstvím v alternativním duchu. Co se týče masáží, zaměřuje se převážně na reflexní masáž nohou spojenou s Reiki. Tato technika spočívá v mačkání jednotlivých bodů na chodidlech, a tím následného odbourání bolestí či nemocí v celém těle. Tvrdí, že již od malička cítila teplo v dlaních, jen to neuměla pojmenovat a že nyní jsou Reiki její součástí. Pomocí Reiki léčí sebe, rodinu, cizí lidi a nejen to, pomáhá i zvířatům. K přírodě má opravdu velice kladný vztah a tímto směrem se snaží vést i své tři malé děti.

5.2.3 Paní Petra

Paní Petra (46 let), je bývalá zdravotní sestra, která se začala zajímat o alternativní medicínu po narození svých dětí, kdy opustila práci ve zdravotnictví. K alternativní medicíně a přírodnímu léčení se jí více než dvacet let. Po zkušenostech v nemocnici chtěla pro své dcery to nejlepší, proto se snažila obracet spíše na alternativní způsoby léčení pomocí bylinek, homeopatie, masáží či za pomoci různých léčitelů zaměřujících se na psychiku jako příčinu zdravotních problémů. O Reiki se začala zajímat před třemi lety, kdy na doporučení jedné z léčitelek šla se svou dcerou na zasvěcení do prvního stupně Reiki. Reiki pravidelně využívá, ovšem jen pro své osobní potřeby a pro pomoc svým blízkým. Léčit cizí lidi odmítá, protože se bojí případných přesunů negativní energie a nemocí z léčeného na léčitele.

Zkušenosti s tímto negativním dopadem žádné nemá, ovšem nikde prý toto tvrzení nebylo vyvráceno, proto nehodlá riskovat.

5.2.4 Slečna Adéla

Další respondentkou je Adéla (18 let), dcera Petry. Adéla tvrdí, že její postoj k alternativní medicíně je silně ovlivněn výchovou a tím, že k tomu již od dětství byla vedená. V jejich rodině je tento styl již zcela běžný, proto prý až bude mít jednou svoji vlastní rodinu, bude se chovat stejně. Popisovala, že v průběhu puberty byl její postoj k alternativní medicíně spíše negativní. Prý to bylo způsobeno hlavně přílišným zájmem matky ji při nemocech a nachlazení léčit alternativními způsoby, což bylo pro ni mnohdy otravné. Ovšem nyní se na celou situaci dívá jinak. Cvičí jógu, snaží se jíst zdravě a Reiki jí pomáhají v těžkých situacích a při únavě. Hlavně v této době prý nemá energie na rozdávání. Na jaře ji čeká maturita a přijímačky na vysokou školu, a to vše musí skloubit s mnoha zálibami, kterých se nechce vzdát. Ví, že zdravý životní styl, její víra a Reiki jí pomohou zvládat toto těžké období.

5.3 Průběh rozhovorů a analýza získaných dat

Rozhovory s respondenty jsem dělala po telefonické domluvě u všech respondentů v jejich domácím prostředí, na které jsou zvyklí. Podle mého názoru to bylo nejlepší řešení, protože Veronika a Anna mají prostor vyhrazený pro klienty, kteří je navštěvují přímo u nich doma a Petra a Adéla s mojí návštěvou u nich doma také souhlasily. Volba domácího prostředí respondentek mi přišla dobrá, protože díky známému prostředí se mohly lépe uvolnit a otevřít během rozhovorů. Také jsme nebyly rušeny žádnými vnějšími vlivy, které by mohly nastat v případě realizace rozhovorů v kavárně či restauraci.

Všechny ženy byly ke mně velmi milé a vstřícné. S nahráváním rozhovorů na diktafon a s následným zpracováním informací, které mi poskytly, souhlasily.

5.3.1 Rozhovor s paní Annou

První rozhovor jsem dělala s paní Annou. Své klienty si na masáže zve k sobě domů, kde má místnost přímo určenou pro masírování, proto se náš rozhovor odehrával právě zde. V zadní části místnosti bylo masážní lehátko, tedy prostor pro masírování, který se dal částečně zatáhnout závěsem pro větší soukromí klienta. Na zdech visely diplomy a osvědčení paní Anny a plno map a plakátů vysvětlující techniky tradiční čínské medicíny. Atmosféra byla během rozhovoru uvolněná a příjemná.

Paní Anna se již od mládí zabývá alternativní medicínou. *Od mládí jsem se zajímala o přírodu, o její síly, o bylinky, o fáze měsíce v souvislosti s lidským zdravím a tak dále, je to všechno o životním stylu. A to byl můj přirozený vývoj, který mě dovedl i k Reiki. V souvislosti se svojí dcerou mluví o tom, že existují lidé, kteří jsou blíže přírodě než jiní. Moje dcera jako malá strašně málo pila i jedla a vůbec nebyla nemocná, byla pořád venku a tam byla šťastná. Je jasné, že čerpala energii z vesmíru a přírody.*

Když s prací s lidmi a s masážemi v mládí začínala, věděla, že to je práce, která ji baví a chtěla by ji dělat po celý život. Bylo to pro ni ovšem nesmírně vyčerpávající. *Neměla jsem tolik energie na rozdávání, kterou bych klientům mohla a chtěla dát, protože je potřeba opravdu spousta energie, abych lidi posílila.* Proto, když se dozvěděla o Reiki přirozeně se o tuto energii začala více zajímat. Reiki jí pomohlo předat pacientům více energie, posílit je a podpořit v uzdravování, na druhou stranu i pomohlo paní Anně udržet si

svoji energii a nebyť z masírování tolik vyčerpaná. Díky těmto zkušenostem věří, že má Reiki opravdu léčivé účinky. Mnohokrát jí Reiki pomohlo i s vlastními úrazy a bolestmi. A nikdy se nesečkala s tím, že by Reiki mohlo ublížit.

Jak již bylo řečeno, Reiki využívá v kombinaci s masážemi, během kterých dodává energii sobě i klientům. Speciální klientelu, která dochází čistě na terapie Reiki má u onkologických pacientů, u kterých není možné klasické masírování. *Přijde mi jako zázrak, když lidé po chemoterapii, kteří nejsou schopní vstát z postele, mají po mé terapii Reiki takové okamžité nástupy energie, že jsou schopní vstát, smějí se a mohou jít i na procházku. Je to neskutečný obrat.*

Ve spoustě případů se paní Anně stalo, že lidé k ní přišli téměř zoufalí, že už neví, co by jim mohlo pomoci s jejich bolestmi. V alternativní medicínu tito lidé nevěří, ale po zkušenosti s alternativními praktikami paní Anny v ní začnou věřit. *Když těmto lidem lékaři s jejich problémem nepomůžou a problém se prohlubuje a poté přijdou zamnou a třeba za jedno sezení se jejich stav zlepšší o 90 %, začnou věřit.* Někteří lidé tedy alternativní metody rovnou vyhledávají, jiní po zkušenosti, která jim jejich zdravotní stav natolik zlepšila, změni názor a na alternativní stranu se přidají. *Je potřeba těmto alternativním metodám věřit nebo přijít a přesvědčit se a poté začít věřit. Z těchto lidí se poté stávají největší nadšenci.*

5.3.2 Rozhovor s paní Veronikou

S paní Veronikou jsem se také setkala u ní doma. Její interiér domu je celý v přírodních barvách a místy zdoben kameny. Na první pohled bylo patrné, že obyvatelé tohoto domu mají neobyčejné spojení s přírodou. Rozhovor jsme realizovaly v obývacím pokoji, kde byla zapálená vonná

svíčka. Na rozhovor nebylo bohužel tolik času a klidu jako s paní Annou, protože paní Veronika má tři malé děti, kterým se musí neustále věnovat. Ovšem i za těchto podmínek jsem se dozvěděla vše, co jsem k výzkumu potřebovala.

Pro paní Veroniku znamená Reiki něco jako zázrak z vesmíru, který nám byl seslán, abychom ho mohli využívat v náš prospěch. *Je tu pro všechny a má nekonečné možnosti. Je však pouze na každém z nás, do jaké míry ho budeme chtít využít. Reiki je prostě vesmírný dar. Takový nehmatatelný zázrak.* Reiki bere jako svoji součást, bez které si už nedokáže představit bytí. Zároveň absolutně odmítá tvrzení, že by Reiki mohlo ublížit. *Je to nesmysl! Tato varianta není možná. Reiki chrání i léčitele. Pokud něco léčiteli ubližuje, rozhodně to není Reiki.* Téměř denně zažívá, že Reiki jsou schopné i nemožného, že dokáže pomoci i tam, kde lékaři a víra v boha ne a tohle vše dokáže daleko rychleji a účinněji. Její bohaté zkušenosti s touto energií ji utvrzují v tom, že Reiki opravdu má léčivé účinky v nepopsatelné míře, protože dle jejích slov, přeci vesmír nemá žádnou míru.

Reiki každý den využívá pro sebe, pro svoji rodinu i pro druhé. Veronika zmiňuje také zvířata. Zvířata miluje. *Zvíře sílu Reiki automaticky cítí, běžně se mi stává, že kocour přijde, když léčím klienty a neodbytně se tulí a chce hladit a jindy to nedělá. To je důkaz toho, že tato energie je opravdu čistá a přírodní.* Následně se smíchem dodává, že jediný, kdo si na Reiki stěžuje je její manžel. *Když mu není dobře a já mu nenápadně začnu posílat Reiki, okamžitě to pozná a rozčiluje se, ať si těch „čarů“ nechám.*

Popisuje, že již jako dítě byla hodně spojená s přírodou. *Teplo v dlaních jsem cítila již jako malá, jen jsem to neuměla pojmenovat.* A tvrdí, že Reiki stálo u její životní cesty. Prý pokud člověk má mít tuto energii k dispozici, Reiki si

ho samo najde. Ovšem dodává, že zájem o Reiki není zase až tak velký, dle jejích zkušeností o tom pořád málokdo ví.

5.3.3 Rozhovor s paní Petrou

Rozhovor s paní Petrou a se slečnou Adélou jsem zrealizovala ve stejný den, jelikož zatím bydlí ve společné domácnosti. Žijí v domě se zahradou, kde mají plno ovocných stromů a v létě si pěstují vlastní zeleninu. *Pěstovat si vlastní ovoce a zeleninu je tak dobrý způsob, jak mít kontrolu nad tím, co jíme.* Paní Petra je totiž zastáncem bio kvality, ovšem podle jejích slov, v dnešní době si nemůžeme být jisti biokvalitou ani u výrobků, které jsou takto označeny.

Rozhovory jsem realizovala s každou z žen zvlášť o samotě v kuchyni. Již z prostředí by se dalo soudit, že v této domácnosti se žije zdravým životním stylem a vyznává se alternativní medicína.

Asi za svoji největší motivaci k tomu vyzkoušet Reiki, Petru motivovalo to, že bude moci někomu pomoci, konkrétně hlavně svým dětem a sobě. Tvrdí, že nechce léčit cizí lidi, protože nevěří, že se nemůže nic stát. *Pokud se dá energie přenášet, tak proč by se nemohla přenést i ta negativní nebo přestoupit nemoc z pacienta na léčitele?* Myslí si, že Reiki by mohlo ublížit, ale nikdy to nezažila.

Rozhodně ale věří, že Reiki má léčivé účinky, ovšem působí spíše jako podpůrná léčba. *Reiki většinou kombinuji s dalšími alternativními metodami jako jsou bylinky nebo homeopatika.* Pro paní Petru Reiki znamená hodně ve chvílích, kdy potřebuje pomoci. *Reiki nepoužívám denně, ale když se necítím dobře, vzpomenu si na Reiki a po chvíli mi je lépe.*

Reiki využívá opravdu spíše jen pro své vlastní uzdravování a léčení rodiny. Ale má kolem sebe spoustu lidí s různými názory na tuto vesmírnou energii. Pohybuje se v blízkosti lidí, kteří jsou podobně laděni jako ona a většina na Reiki nedá dopustit. Ovšem zná i lidi s odlišným názorem. *Moje kamarádka, která se také zajímá o alternativní věci mi říkala, že se člověk vždy musí umět očistit a že je riziko, že to léčení může v tobě zanechat něco negativního a že to dokonce sama zažila. Pomáhala nějaké paní, která byla psychicky zablokovaná kvůli Reiki.*

5.3.4 Rozhovor se slečnou Adélou

Pro Adélu celkově náboženství znamená hodně. *Nevěřím v žádné konkrétní náboženství, ale věřím v sílu, která se nedá pojmenovat, v nějakou vyšší moc ve vesmíru a Reiki je pro mě právě ten prostředek, díky kterému se můžu přiblížit té vyšší moci. Kdyby se měla přiklonit k nějakému náboženskému směru, asi by to byly směry východní filozofie. Poslední dobou mě hrozně baví jóga, dokážu se u toho uvolnit. A chtěla bych vyzkoušet i meditaci.*

Přímo o Reiki se začala zajímat díky kamarádce ve škole, která jí nabídla, že jí pomůže od bolesti hlavy. *Když to opravdu pomohlo, ihned jsem to chtěla umět taky.* Jinak k alternativním metodám léčení jako takovým byla vedená již od mala svojí matkou. *Mamka se řídí podle lunárního kalendáře, musíme každé léto sbírat bylinky a pak je sušíme na zimu, místo léků se nejdříve snažíme uzdravit pomocí homeopatik a tak dále.* Tvrdí, že měla období pochyb, ale to už je pryč a dnes je ráda, že byla takhle vychovaná a tímto směrem vedená.

Reiki využívá pravidelně několikrát týdně pro své vlastní účely. Snaží se si dodávat energii, kterou jí teď hodně bere škola. *Čeká mě maturita a*

přijímačky na vysokou a do toho mám brigádu a skauty, kde se odreaguji, takže se ničeho nechci vzdát. Bývám ale často ze všech těch aktivit unavená.

Věří, že Reiki rozhodně pomáhá a nikdy nezažila, že by Reiki ublížilo, ale dodává, že energií pomáhá hlavně sobě, takže moc zkušeností s léčením ostatních nemá. Rozhodně si ale myslí, že k Reiki musí člověk přistupovat s pokorou a úctou a měl by s touto energií umět zacházet.

5.4 Shrnutí výzkumu

Z rozhovorů je patrné, že každá respondentka vnímá Reiki jinak. Ale rozhodně, co z rozhovorů vyplývá, že se všechny respondentky vyznačují znaky, které hlásá New Age. Jsou tedy zastánkyněmi tohoto hnutí, i když ne zcela vědomě.

Zároveň žádná z dotazovaných nemá žádné pevné vazby k tradičním institucionalizovaným formám náboženství. Můžeme tedy předpokládat, že lidé, kteří nebyli nikdy vedeni k tradiční víře, si hledají jinou, alternativní cestu. Tak, jak píše v kapitole 2.4, pro lidi svoboda a velká míra zodpovědnosti s ní spojená, způsobuje stres a nejistotu. Lidé se snaží najít útěchu a podporu právě u určitých forem víry. Můžeme tedy předpokládat, že víra člověku dodává naději a pomáhá mu se vyrovnat s těžkými životními situacemi a celkově dodává sílu a energii do života. Proto, pokud lidé nejsou vedeni k tradiční víře, sami vyhledávají jiné formy víry. Na druhou stranu je málo pravděpodobné, že věřící člověk, člen církve, bude zároveň příslušník hnutí New Age nebo jiného netradičního náboženského společenství.

Z toho vyplývá, že výchova má velký vliv na výběr náboženské víry. Z rozhovorů je patrné, že Adéla byla ovlivněna svou matkou, která ji od malička vedla k netradiční religiozitě a u Anny a Veroniky to bylo obdobně.

Musíme však brát ohled na malý počet respondentů, takže ve skutečnosti rozhodně není pravidlem, že pokud rodič je příslušníkem netradiční religiozity, dítě je natolik ovlivněno, že v životě přistoupí na stejnou cestu.

V historické souvislosti v teoretické části mé práce, kde popisují, že tradiční náboženství je na ústupu z důvodu modernizace společnosti. Okolnosti, kterým byli lidé té doby vystaveni, je doháněly k individualizaci a náboženství se tak stalo individuální složkou každého jedince. Lidé tak začali svoji víru vnímat jako něco osobního, co by jim nemělo být nikým diktováno a nemělo by být omezováno žádnými pravidly. Výpovědi mých respondentů to také dokazují. Například Veronika, mi na otázku, co pro Vás znamená náboženství, odpověděla: *„Náboženství nijak neinicializuji, prostě je. Nepatřím k žádnému náboženskému směru, nejsem však ateista. Jen mě omezuje to zaškatulkování. Ráda jsem se svou vírou svobodná, tak jako se vším.“* Výpověď Adély byla na tuto otázku podobná.

Lidé institucionalizovanost tradičních církví vnímají jako něco, co jim bere jejich svobodu. Dříve lidem stačilo, když hráli správně své životní role, jako např. být dobrou matkou, dcerou, zaměstnancem a plnit to, co se od nich očekává. V dnešní době je pro lidi důležité mimo jiné zaměřit se na sebe sama, na své subjektivní potřeby a vnitřní rozvoj. Lidé potřebují mít pocit svobody, a přesně to jim dávají netradiční náboženské směry, které po lidech ani nevyžadují, aby byli jejich oficiálními členy, takže lidé mnohdy ani netuší, že jsou vyznavači určitého náboženského směru. Reiki podporuje rozvoj svého Já a posiluje nás v dosažení svých cílů, pomáhá nám se soustředit na dokončení cíle.

Lidé zabývající se Reiki tvoří komunitu se stejným zájmem. Nejedná se o typickou početnější sociální skupinu lidí, která se pravidelně schází za tímto

účelem. Mluvím o léčiteli, kteří nabízejí zájemcům terapii, a tím se postupně dostává Reiki do povědomí dalším lidem. Léčitelé vypráví svým klientům své zkušenosti a zážitky s touto vesmírnou energií, kteří po absolvování terapie dále předávají své vlastní zkušenosti. To nám dokazuje výpověď paní Petry: *„O Reiki jsem se dozvěděla úplně náhodou. Byla jsem si zahrát s kamarády volejbal, když kamarádka rozbolelo koleno, se kterým měla dlouhodobé problémy a musela si jít sednout. Pán, který stál opodál a situaci viděl, k ní přistoupil a zeptal se, jestli se na to může podívat. Jen jí přiložil ruku na koleno a pár minut ji tam držel. Když dal ruku pryč, kamarádka normálně vstala a koleno jí vůbec nebolelo a od té doby už ji koleno nikdy nebolelo a problémy zmizely. Bylo to jako zázrak. Nikdo jsme to nechápali. Když jsme se toho muže ptali, jak to udělal, vyprávěl nám o Reiki.“*

Tuto skutečnost řeší také Thomas Luckmann a Peter Berger v knize Sociální konstrukce reality (1999), kde se věnují sociální interakci mezi aktéry. Právě díky těmto sociálním interakcím mezi příznivci Reiki vzniká jakési pouto, které je shlukuje do sociální skupiny se stejným zájmem. Sociální interakci v případě příznivců Reiki můžeme vidět například ve formě rozhovorů na dané téma v průběhu terapie nebo diskuzemi na internetu.

Ovšem co se týče globálního růstu povědomí o alternativních metodách, což může být považováno za hlavní myšlenky New Age, který je zmíněn v kapitole 3.3, i podle výpovědí respondentek je zájem o alternativní praktiky příliš malý na to, aby to ovlivnilo celou populaci a tím se změnilo celé lidstvo a dalo se na stranu New Age a alternativních způsobů žití.

V neposlední řadě za obrovský motiv k víře v nadpřirozeno musíme považovat touhu po osobním rozvoji a snahu přiblížit se co nejvíce vyšší moci. Tento fakt podporuje teorie Abrahama Maslowa (2014) a jeho

pyramida lidských potřeb. V okamžiku, kdy jsou lidé zajištěni finančně, netrpí hladu, mají pocit bezpečí a lásky je jejich potřebou seberealizace a zaměření se na své vlastní já. Kontakt s nadpřirozenem a víra ve vyšší moc jedinci dodá nový životní rozměr a v mnoha ohledech se stává lepším člověkem.

Také může přijít touha pomáhat ostatním, slabším a těm, co pomoc potřebují. To se odráží v typickém prosociálním jednání, kdy máme potřebu pomoci druhým. Tento motiv je velmi častý, zvláště v komunitě lidí, kteří se zabývají Reiki.

Jak výzkum dokazuje, je mnoho věcí, které lidi motivuje k zájmu o Reiki a celkově alternativní víru. Z výpovědí je však patrné, že ne každý člověk by v Reiki věřil, i kdyby na vlastní oči viděl, že léčení pomohlo. Velmi zajímavé mi přišlo tvrzení respondentek, že Reiki si je svým způsobem našlo samo. Já tuto výpověď chápu tak, že člověk musí být ochotný věřit v zázraky, které nejdou racionálně vysvětlit, musí si připustit, že existuje jakási vyšší moc, kterou nemohou lidé nijak ovlivnit, zneužít či zničit. Prostě tu je a jediné, co lidé mohou, pokud chtějí, je s pokorou ji využívat a pomáhat tak sobě a ostatním.

Závěr

V první polovině teoretické části této práce je hlavním předmětem historický popis vývoje náboženství. Podrobněji jsou sepsány různé příčiny náboženského úpadku a následného vzestupu alternativní víry. Těmito příčinami jsou hlavně modernizační procesy, kterými chápeme hlavně individualizaci jedinců a touhu po svobodě, změnu životního stylu, globalizaci, sekularizaci a privatizaci.

Druhá polovina teoretické části je zaměřená již na alternativní víru. Je zde popsáno hnutí New Age jako zástupce tohoto náboženského odvětví. Podle hlavních myšlenek New Age, které jsou v práci uvedeny poté můžeme zařadit Reiki do tohoto hnutí, jako součást alternativní medicíny.

V empirické části této práce, která je zaměřená na kvalitativní výzkum jsem se snažila odpovědět na výzkumnou otázku: Co motivuje příslušníky české společnosti k zájmu o alternativní léčitelství, konkrétně v sílu energie Reiki? Díky rozhovorům se čtyřmi příslušníky Reiki se mi na tuto otázku povedlo odpovědět.

Hlavními motivy pro víru v Reiki jsou tedy touha v nezávislost a svobodu volby ve své víře, snaha najít oporu v nadpřirozenu, zkušenost a přesvědčení, že síla Reiki opravdu funguje, touha po vlastním seberozvoji, snaha být užitečný pro druhé a v neposlední řadě také vliv výchovy. Motivů je opravdu plno a myslím, že při rozsáhlejší výzkumu by se dalo objevit mnoho dalších.

Zdroje

1. Altrichter, M. (2007). *Příručka spirituální teologie*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma.
2. Bauman, Z. (2004). *Individualizovaná společnost*. Praha: Mladá fronta.
3. Bauman, Z. (2002). *Tekutá modernita*. Praha: Mladá fronta.
4. Beck, U. (2004). *Riziková společnost-Na cestě k jiné moderně*. Praha: Sociologické nakladatelství.
5. Berger, P. (2008). *Náboženství a globální občanská společnost*. In J. Hanuš, J. Vybíral. *Náboženství v globální občanské společnosti* (s. 9-22). Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
6. Berger, P., Luckmann, T. (1999). *Sociální konstrukce reality*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
7. Bley, S. a kol. (1998). *Malý slovník sekt*. Kostelní Vydří: Karmeliánské nakladatelství.
8. Borang, K. (2013). *Principles of Reiki: What it is, how it works, and what it can do for you*. London: Singing Dragon.
9. Capra, F. (2003). *Tao fyziky: Paralely mezi moderní fyzikou a východní mystikou*. Praha: DharmaGaia.
10. Chepkwony, A. (2006). *New Age movement: a challenge to the church in the 21st century*. In African Ecclesial Review (AFER) vol. 48 (s. 312-331). Kenya: AMECEA Gaba Publications.
11. Cowan, D., Bromley, D. (2013). *Sekty a nová náboženství*. Praha: GRADA.
12. Dzpc.reiki.sweb. (2004). *Duchovní a Reiki zasvěcení*. Pinter, L. Citováno 24. 11. 2016). Dostupné z: <http://dzpc.reiki.sweb.cz/rei_cojeto.html>.

13. Hamplová, D. (2000). *Náboženství a nadpřirozeno*. Mezinárodní srovnání na základě empirického výzkumu ISSP. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
14. Hamplová, D. (2008). *Religiozita dospělých v České republice na počátku 21. století*. In D. Lužný, D. Václavík a kol. *Náboženství v menšině – Religiozita a spiritualita v současné české společnosti* (s. 20-30) Praha: Malvern.
15. Hamplová, D., Řeháková, B. (2009). *Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí-Výsledky Mezinárodního programu sociálního výzkumu ISSP 2008-Náboženství*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
16. Heřt, J. (2011). *Alternativní medicína a léčitelství*. Praha: Klika.
17. Lenková, J. (2001). *Velká kniha alternativní medicíny*. Praha: Regia.
18. Luhmann, N. (2015). *Náboženství společnosti*. Praha: Nakladatelství Karolinum.
19. Luckman, T. (2005). *Privatizace náboženství a morálky*. In D. Lužný. *Řád a moc-Vybrané texty ze sociologie náboženství* (s. 253-263). Brno: Masarykova univerzita.
20. Lužný, D. (1997). *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita.
21. Lužný, D. (1999). *Náboženství a moderní společnost*. Brno: Masarykova univerzita.
22. Lužný, D., Václavík, D. a kol. (2010). *Individualizace náboženství a identita-Poznámky k současné sociologii náboženství*. Praha: Malvern.
23. Lübeck, W. (1993). *Reiki-Cesta srdce*. Praha: Pragma.
24. Maslow, A. (2014). *O psychologii bytí*. Praha: Portál.
25. Mezinárodní teologická komise. (1999). *Křesťanství a ostatní náboženství*. Praha: Krystal OP.

26. Nešpor, Z., Václavík, D. a kol. (2008). *Příručka sociologie náboženství*. Praha: SLON.
27. Partridge, Ch. (2006). *Encyklopedie nových náboženství – Nová náboženská hnutí, sekty a alternativní spirituality*. Praha: Knižní klub.
28. Petráčková, V., Kraus, J. a kol. (1995). *Akademický slovník cizích slov II*. Praha: Academia
29. Protestant- nezávislý evangelický měsíčník. (2006). *Kde a jak se vrací náboženství*. Nešpor, Z. Citováno 24. 2. 2017. Dostupné z: <<http://protestant.evangnet.cz/kde-jak-se-vraci-nabozenstvi>>.
30. Rémond, R. (2003). *Náboženství a společnost v Evropě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
31. Rýzl, M. (1991). *Úvod do parapsychologie*. Praha: Panorama.
32. Stein, D. (2004). *Průvodce Reiki*. Praha: Volvox Globator.
33. Václavík, D. (2010). *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha: GRADA.
34. *Velký sociologický slovník*. (1996). Praha: Karolinum
35. VojtěchKodet.cz. (2009). *Směrnice pro hodnocení reiki jako alternativní terapie*. Komise pro doktrínu konference katolických biskupů ve spojených státech amerických. Citováno 5. března 2017. Dostupné z: <<http://www.vojtechkodet.cz/admin/files/PDF/smernice-reiki.pdf>>